

SUOMALAISTA KAIVOS- TEKNIIKKAA OUTOKUM- MUN KAIVOSMUSEOSSA

Arto Hakola

Kustaa Vaasa sääti 1500-luvulla lain, jonka mukaan malmiesiintymät kuuluvat kruunulle. Kruunu ja valtio ovat sen jälkeen antaneet Suomessa louhintaoikeuksia yli 1000 esiintymälle. Suurin osa näistä kohteista on ollut pieniä rautamalmiavolouhoksia.

Outokummun malmin löytyminen 17.3.1910 loi mahdollisuuden modernin kaivostekniikan syntymiselle. Malmin kuparipitoisuus oli niin korkea, että se salli kalliiden investointien teon ja oman tutkimustoiminnan aloittamisen. Mallia saatiin aluksi pääasiassa Ruotsista, Saksasta, Kanadasta ja Yhdysvalloista. Seuraavan sadan vuoden aikana kaivostekniikan kehitys oli niin voimakasta, että 1960-luvulta lähtien ulkomalaisia kaivosammattilaisia vieraili vuosittain satoja Outokummussa.

Outokummun kaivokset olivat suomalaisen kaivostoiminnan keskipiste, josta uudet innovaatiot levisivät muualle maahan. Kaivokset toimivat Outokummussa lähes kahdeksan vuosikymmenen ajan ja kaivosten ympärille syntyi vilkas kaivosyhdyskunta. Paikkakunta nojasi vahvasti kaivoksiin ja erityisesti kriisiaikoina, maailmansotien ja sotakorvausten aikaan

Rinnerikastamo hallitsee Kummun mäkeä ja 212 metriä merenpinnan yläpuolella kohoavasta kaivostornista näkyy laajalle Pohjois-Karjalaan. Valokuva 1950-luvulta. Kuvat: Outokummun kaivosmuseon kokoelmat.

Outokummun kupari oli koko Suomen kannalta merkittävässä roolissa.

Historia on vahvasti läsnä Outokummun Vanhalla kaivoksella, jossa pääset maan alle tunneleihin katsomaan niihin rakennettuja näyttelyitä. Maanalaisessa kivinäyttelyssä Maan aarteet on Suomen kaivostoimintaan liittyviä malminäytteitä, tietoa kivilajeista ja mineraaleista, kiteistä, suomalaisista koru- ja jalokivistä sekä Outokummun alueen harvinaisista mineraaleista. Tunneleissa on nähtävillä sekä vanhoja että uusia kaivoskoneita. Kaivosmuseon perusnäyttelyssä tutustutaan malmin syntyyn ja malminetsintään sekä Outokummun malmin löytymiseen. Lisäksi perehdytään kaivostyön historiaan ja nykypäivään, maanalaisiin kaivoksiin ja avolouhoksiin, kaivosrakentamiseen, kaivosyhdyskuntiin sekä malmin jatkojalostukseen ja lopputuotteisiin. Museon isot koneet ovat esillä vanhassa korjauspajassa.

Outokummun vaaran rinteelle rakennettu rikastamo on ainutlaatuinen kokonaisuus, josta valokuvauksellinen Outokumpu

Outokummun Kaivos-
museo on kaivannais-
kulttuuriin erikoistunut
museo, joka perustettiin
vuonna 1982. Museo
toimii historiallisessa
rakennuksessa, entises-
sä kaivostuvassa, jota
kaivosmiehet käyttivät
puku- ja peseytymisti-
loinaan.

Kaivosmuseo on avoin-
na kaikkina arkipäivinä,
kesäisin myös viikonlop-
puina.

tunnetaan. Sisällä rakennuksessa on erilaisia rikastustekniikan laitteita: myllyjä, vaahdotuskoneita, suodattimia ja kokonainen rikastamon ohjaamo analysointilaitteineen.

Kaivoshistoriaa ja kaivostyön nykypäivää tuodaan näyttelyiden lisäksi esille myös Kaivosmuseon julkaisutoiminnan kautta. Outokummun Kaivosmuseon julkaisemana on ilmestynyt mm. Kaivostyön historia suomeksi ja englanniksi (The History of Mining in Finland), kirjoittajana Arto Hakola. Kaivannaiskulttuuriin liittyvien julkaisujen rinnalla julkaistaan myös Outokummun kaupunkiin liittyviä historia- tai paikalliskulttuurijulkaisuja.

Kirjoittaja on Outokummun kaivosmuseon museotutkija.

Outokummun Kaivoksen maanalaisiin tiloihin kuljettiin näistä ovista aina 1954 asti. Komean fasadin edessä 1940-luvun työnjohtohenkilöstöä. Nyt näistä ovista pääsee kaivosmuseoon ja maanalaiseen tunneliverkostoon.